

تعریف طراحی کارخانه

طراحی کارخانه یکی از مضامین اصلی فعالیت‌های مهندسی صنایع است و سال‌هاست که مهندسين صنایع به کار در این زمینه اشتغال دارند. کار آن‌ها در واقع به طراحی نحوه استقرار اجزای فیزیکی فعالیت‌ها به طور عام و فعالیت‌های صنعتی به طور خاص مربوط می‌گردد. استقرار درست اجزای فیزیکی فعالیت‌های صنعتی همواره با روش‌های انتقال مواد در ارتباط است و از همین رو طراحی کارخانه و انتقال مواد به دو مفهوم تبدیل شده‌اند که همواره در کنار هم و با هم مطرح می‌گردند.

هدف کلی از هر مطالعه‌ای که به منظور طرح‌ریزی صورت می‌گیرد، تعیین ورودی‌های موردنظر و طراحی صحیح استقرار اجزای فیزیکی است، به نحوی که ورودی‌ها با کارایی مطلوب از تسهیلات بگذرند و با انجام فرآیندهای لازم به خروجی‌ها موردنظر تبدیل گردند.

ضرورت طراحی کارخانه

مواردی که اهمیت طراحی کارخانه را نشان می‌دهد، توجه به نکات زیر است:

- ۱- وجود طرح مناسب و کارآمدی برای جریان مواد مقدمه تولید اقتصادی است.
- ۲- الگوی جریان مواد اصل و پایه ترتیب قرار گرفتن دستگاه‌ها است. (شرط لازم برای داشتن یک طرح جریان مواد خوب، وجود ترتیب فیزیکی مناسبی از همه تجهیزات، مواد و غیره است.)
- ۳- ترتیب درست دستگاه‌ها با تکیه بر الگوی از پیش طراحی شده جریان مواد باعث می‌شود تا کلیه فعالیت‌ها با کارایی بیشتری انجام گیرد.
- ۴- کارایی تولید باعث بیشتر شدن تولید و کاهش قیمت تمام شده می‌گردد.
- ۵- کاهش قیمت تمام شده در نهایت منجر به افزایش سود خواهد شد.

محدوده طراحی کارخانه

از جمله کاربردهای طراحی کارخانه می توان به موارد زیر اشاره کرد:

طراحی و احداث یک کارخانه جدید

تغییر طرح محصول

اضافه کردن و تولید محصول جدیدی

بزرگ تر یا کوچک تر کردن دیوارتمان ها

تغییر مکان یک بخش

افزودن بخش جدید

جایگزینی و تعویض دستگاه های قدیمی

تغییر در روش تولید

کاهش هزینه

اهداف طراحی کارخانه

در ارتباط با اهداف طراحی کارخانه می‌توان چند هدف عمده را بیان نمود که در ادامه به آن‌ها اشاره شده است:

- ۱- آسان‌سازی فرآیند تولید
- ۲- به حداقل رساندن جابجایی‌ها و حمل و نقل‌ها (کم کردن حجم انتقال مواد)
- ۳- حفظ انعطاف‌پذیری ترتیب قرار گرفتن وسایل و تجهیزات
- ۴- فراهم کردن ایمنی و رفاه برای کارکنان
- ۵- بالا بردن سرعت گردش مواد در جریان ساخت
- ۶- کوتاه کردن زمان کل تولید
- ۷- پایین آوردن حجم سرمایه‌گذاری بر روی ماشین‌آلات
- ۸- حداکثر استفاده از نیروی انسانی
- ۹- حداکثر استفاده از زمین قابل دسترس و ساختمان‌ها

مراحل شکل‌گیری یک واحد صنعتی

بررسی و مطالعه بازار؛ مطالعه نیازهای مصرف‌کنندگان
پیش‌بینی فروش؛ برآورد میزان فروش و تغییرات فصلی و روند تغییرات بلندمدت آن
طراحی محصول؛ تعیین مشخصات و تهیه نقشه‌های محصول
طراحی فرآیند؛ تعیین چگونگی تولید محصول
طراحی عملیات؛ تعیین تعداد ماشین‌آلات و تجهیزات و نیروی انسانی موردنیاز و
همچنین چگونگی انجام عملیات در ایستگاه‌ها
طراحی کارخانه
طراحی تجهیزات (در صورت نیاز)
طراحی ساختمان‌ها
تأمین بودجه برای عملیات اجرایی
تدارکات؛ شامل مواد و مصالح ساختمانی، ماشین‌آلات و ابزارآلات، نیروی انسانی و ...
عملیات اجرایی؛ شامل عملیات ساختمانی، نصب و راه‌اندازی
تولید و بهره‌برداری
انبارداری محصولات نهایی
توزیع
بازاریابی و فروش
بازارپرسی؛ سنجش نظرات مشتریان.

رابطه بین طراحی کارخانه و سایر دپارتمان‌ها

- دپارتمان فروش
- دپارتمان خرید
- دپارتمان مهندسی محصول
- دپارتمان روابط صنعتی
- دپارتمان مالی
- دپارتمان مهندسی تولید
- دپارتمان مهندسی صنایع
- دپارتمان کنترل فرایند
- دپارتمان تولید
- دپارتمان مهندسی کارخانه
- دپارتمان کنترل تولید

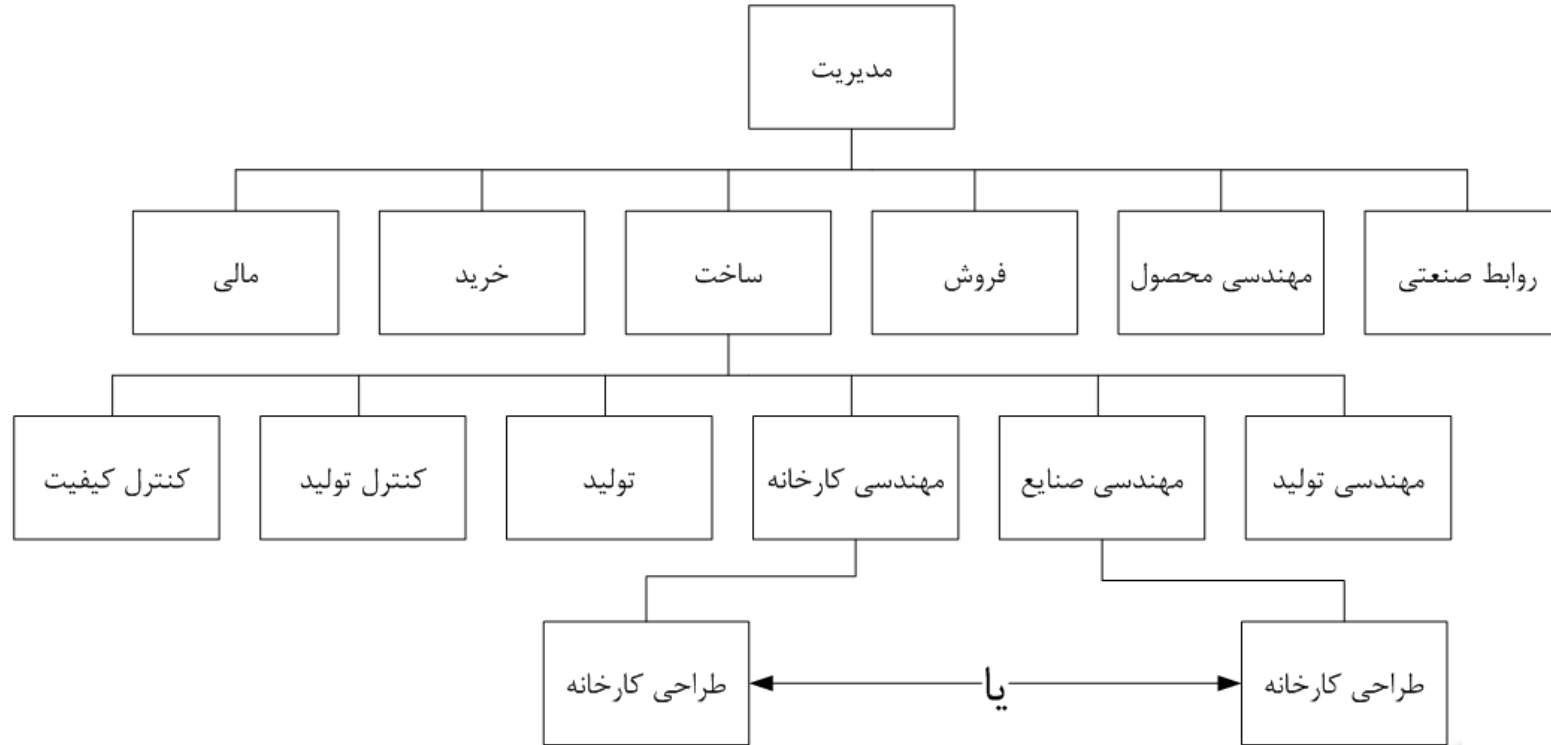

عوامل تاثیرگذار بر طراحی کارخانه

ماهیت کارخانه
مدیریت و سهامداران
برنامه‌ریزی استراتژیک شرکت
مکان کارخانه
فناوری تولید
ملاحظات حاصل از امکان‌سنجی تولید

جایگاه طراحی کارخانه

رویه طراحی کارخانه از دیدگاه اپل

- جمع‌آوری اطلاعات اولیه
- طراحی فرآیند تولید
- تحلیل اطلاعات اولیه
- بررسی طرح کلی انتقال مواد
- طراحی ایستگاه‌های کاری
- محاسبه تجهیزات موردنیاز
- انتخاب تجهیزات انتقال مواد
- هماهنگی فعالیت‌ها
- طراحی فعالیت‌ها
- تعیین انبارهای موردنیاز
- تعیین فضای موردنیاز
- تخصیص فضای کارخانه به فعالیت‌ها
- بررسی نوع ساختمان
- تهیه طرح اصلی کارخانه
- ارزیابی، کنترل و تصحیح طرح
- تصویب
- پیاده‌سازی طرح
- نظارت در دوره بهره‌برداری